

УДК 379.852:796.525

Михайло Коллегаєв

канд. пед. наук, доцент
доцент фізичної терапії, ерготерапії та фізичної культури і спорту
Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія, м. Запоріжжя

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КОМЕРЦІЙНОГО АЛЬПІНІЗМУ

Комерційні сходження і екстремальні подорожі в важкодоступних районах продовжують стрімко набирати популярність в світі. Не дивлячись на швидко зростаючий сегмент індустрії пригодницького та екстремального туризму попит на подібні подорожі залишається лише частково задоволеним.

Світовий ринок комерційних сходжень можна представити у вигляді ТОП-10 найбільш популярних вершин світу [1] плюс найвищу точку планету – Еверест, яка не входить в першу десятку за масовістю, зате з урахуванням високої ціни сходження (35–70 тис. дол.), є найбільш економічно привабливою для організаторів вершиною.

Як видно з Таблиці 1, найбільш часто відвідуваними вершинами, з щорічним кількістю понад 30 тисяч підкорювачів, є три вершини, розташовані в різних частинах Світу. Це: Кала-Патхар (Непал, Азія), Кіліманджаро (Танзанія, Африка) та Монблан (Франція / Італія, Європа).

Різке зростання масовості комерційних сходжень досить швидко виявив ряд проблем. Серед них найбільш значущих є: забезпечення безпеки сходжень і подорожей, а також стрімко зростаючий екологічний збиток природним територіям. При цьому проблема екологічного забруднення може виявляється найбільш гостро в таких популярних районах масових сходжень, як гора Монблан у самому серці Європи. Крім того, надлишок альпіністів на сходженнях є основною причиною загибелі людей на популярних маршрутах.

Таблиця 1

Найбільш популярні вершини для комерційних сходжень

Вершина	Країна, гірська система	Висота метрів	Сходжень / Учасників	Ціна сходження
Еверест / Джомолунгма	Непал, Китай / Гімалаї	8848 м	600 / 1000	38–75 тис. дол.
Кала-Патхар (Kala Pattar)	Непал / Гімалаї	5643 м	40 000/40 000	700 доларів
Кіліманджаро (Mount Kilimanjaro)	Танзанія / Східно-Африканське Плоскогір'я	5895 м	35 000/35 000	3000 доларів
Монблан (Mont Blanc, Monte Bianco)	Франція, Італія / Грайські Альпи	4810 м	10 000/30 000	2300 доларів
Рейнір, (Mount Rainier)	США / Каскадні Гори	4392 м	7500 / 13000	1400 доларів
Котопахи (Cotopaxi)	Еквадор / Східні Кордильєри	5897 м	4500 / 5000	1000 доларів
Аконкагуа (Aconcagua)	Аргентина / Патагонские Анд	6962 м	4000 / 4500	3500 доларів
Айленд Пік (Island Peak)	Непал / Гімалаї	6165 м	2200 / 20700	3000 доларів
Ельбрус	Росія / Центральний Кавказ	5642 м	2000 / 10000	800 доларів
Вулкан Орисаба (Pico de Orizaba)	Мексика / Неовулканіческіє Кордильєри	5636 м	1000 / 2000	1300 доларів
Маттерхорн (Matterhorn)	Італія, Швейцарія / Пеннинские Альпи	4478 м	500 / 3000	2800 доларів

Аналіз екологічного стану в районах масових комерційних сходжень показує, що в більшості таких місць спостерігається значне забруднення природного середовища сміттям і продуктами життєдіяльності туристів. Причому це відбувається як у важкодоступному для прибирання сміття районі Евересту, так і в логістично зручному районі масиву Монблану. При цьому, подібне забруднення майже не зустрічається

в країнах, де запроваджено жорсткий екологічний контроль з боку держави, наприклад в США, Танзанії або Киргизстані.

Жорсткий контроль обмеження кількості сходжень стає світовим трендом. Наприклад, у 2019 році Франція запровадила сувору заборону на ночівлі в наметах на класичному маршруті Монблана [2], на якому щорічно гине близько 15 людей. Таким чином, альпіністи, які збираються піднятися на найвищу вершину в Альпах, повинні зарезервувати місце в одній із трьох гірських хатин (Tête rousse, Goûter і Nid d'Aigle). Східники повинні мати при собі документ, що засвідчує особу. Порушники можуть бути засуджені до двох років ув'язнення та штрафу у розмірі 300 000 євро, а у разі порушення правил групою – до трьох років в'язниці та 45 тисяч євро [3].

Іншим світовим трендом у висотних комерційних сходженнях стало запровадження вікових, медичних та спортивних обмежень для висхідників, зокрема з попереднього висотного досвіду (не менше 6500 м) та альпіністської кваліфікації. Крім того, була збільшена вартість пермитів, страховок на лікування та проведення пошуково-рятувальних робіт [4], а також екологічних штрафів та зборів на винесення сміття.

Першим, у 2020 році, ввів ці обмеження Китай [5], причому на всі восьмитисячники, а потім подібну програму почав вводити і Непал.

Ключові слова: комерційні сходження, екологічне забруднення, безпека сходжень

Список використаних джерел

1. ТОП-10 гір для комерційних сходжень у світі [Електронний ресурс]. – URL: <https://4sport.ua/articles?id=26738> (дата звернення: 03.02.2022).
2. Монблан – нові правила сходження – Gorgany PRO [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.gorgany.com/pro/mont-blanc/> (дата звернення: 03.07.2021).
3. Франція обмежує доступ до Монблана. – Risk.ru [Електронний ресурс]. – URL: <https://risk.ru/blog/216733> (дата звернення: 25.10.2021).
4. Нові правила на Евересті: альпіністам необхідно надавати медичну картку, висновок лікаря та повну страховку [Електронний ресурс]. – URL: <https://4sport.ua/news?id=32148> (дата звернення: 03.07.2021).
5. Китай підвищує ціни на сходження на Еверест [Електронний ресурс]. – URL: <https://4sport.ua/news?id=32082> (дата звернення: 19.09.2021).